

DÉL-AFRIKAI KÖZTÁRSASÁG

I. Az ország társadalmi-gazdasági helyzete, bilaterális kapcsolatok

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Dél-Afrikai Köztársaság
Államforma	Köztársaság
Főváros	Pretoria
Terület	1.219.912 km ²
Népesség	48.782.756 (2008)
Nemzetiségi megoszlás	fekeete (79%), fehér (10%), egyéb (ázsiai) (11%)
Vallási megoszlás	zion keresztény (11%), pünkösdista (8%), katolikus (7%), metodista (7%), anglikán (4%), egyéb (64%)
Hivatalos nyelv	afrikaans, angol
Klíma	félsivatagi, szubtrópusi, mérsékelt
Államfő	Jacob Zuma
Miniszterelnök	Jacob Zuma
Hivatalos pénznem (kód)	ZAR
Jelentősebb városok	Cape Town, Port Elizabeth, Kimberley, Durban, Johannesburg

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Dél-Afrika főbb gazdasági mutatói

		2006	2007	2008
A GDP értéke folyó áron	Milliárd USD	250	275	300
A GDP növekedése változatlan áron	%	5,5	5,0	3,8
Egy főre jutó GDP folyó áron	USD/fő	5 000	5 200	5 700
Infláció	%	4,0	6,4	11,3
Munkanélküliségi ráta	%	25,6	24,2	24-40
Folyó fizetési mérleg egyenlege	Milliárd USD	-12,7	-20,1	-20,7
Költségvetés egyenlege a GDP %-ában	%	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: CIA The World Factbook, pretoriai nagykövetség éves jelentése

Az ország gazdasága hosszú ideig elszigetelten fejlődött (olaj-, fegyver-, nukleáris embargó, pénzügyi bojkott stb.), és ahol másképpen nem volt lehetséges, önellátásra tért át. A Dél-Afriai Köztársaság mára jelentős ipari hatalommá vált. Élvonalbeli technikai és tudományos szintet képvisel a távközlésben, a repülőgépgyártásban, a rakétatechnikában, a nukleáris energetikában, a bányászatban és az orvostudományban. Modern infrastruktúrával rendelkezik.

A DAK gazdaságpolitikájának célja a fenntartható növekedés és a foglalkoztatottság bővítésének biztosítása, a munkahelyteremtés (infrastrukturális beruházások kezdeményezése; ágazati politikák kidolgozása a magánszektor serkentésére, oktatásfejlesztési programok). Az infrastrukturális beruházások fontosabb területei: közúthálózat bővítése, az ivóvízhálózat bővítése, a villamos energia ellátás biztosítása, szociális lakások építése, oktatási és egészségügyi infrastruktúra fejlesztése. Jelentős forrásokat fordítanak a 2010-es labdarúgó világbajnoksághoz kapcsolódó projektekre (stadionok építése, repülőterek bővítése, stb.). Kiemelten kezelik az IT szektort. Az ágazati programok célja a prioritásként megjelölt területeken a magánbefektetések támogatása. Ezen ágazatok közé tartoznak az üzleti szolgáltatások (BPO), a turizmus, a vegyipar, a fémfeldolgozás, ruházati és textilipar, papíripar. Célnak tekinthető a szakértelem megteremtése a stratégiai fontosságúnak ítélt területeken, nemzetközi együttműködés, csereprogramok révén a tudástranszfer segítése. A dél-afrikai gazdaságpolitika meghatározó eleme a fekete lakosság gazdasági szerepének, befolyásának növelését célzó Black Economic Empowerment (BEE) program, amely kedvezmények biztosításával segíti a feketék kvalifikált munkahelyhez és vezető pozícióhoz jutását, tulajdoni hányad szerzését gazdasági társaságokban, beszállítói megbízások megszerzését.

A többségi hatalom elmúlt 15 éves örökségét nem sikerült felszámolni: az ország mind gazdaságilag, mind társadalmilag megosztott. A gazdaság 80 százaléka továbbra is a fehér kisebbség irányítása alatt áll. Az utóbbi évek gazdasági fejlődése a fekete lakosságon belüli egyenlőtlenségek növekedésével járt.

Az ország GDP-je folyamatosan növekszik, az elmúlt öt évben átlagosan 4,5 százalékkal fejlődött. A 2008. évi mérséklődés után 2009-re 1-2 százalékos visszaeséssel számolnak. A gazdasági válság hatásainak mérséklése érdekében a kormány nagyszabású infrastrukturális fejlesztésekbe fogott (erre a költségvetés 25 százalékát fordítják). A mezőgazdasági termelés adja a GDP 3,4 százalékát, az ipar

30,3 százalékát, a szolgáltatás szektor 65,3 százalékát. Az aktív keresőképeselek 9 százalékát a mezőgazdaság, 26 százalékát az ipar, 65 százalékát a szolgáltatások foglalkoztatják. Az évek óta rendkívül magas inflációt 2006-ban 4 százalékra sikerült leszorítani, de utána ismét emelkedett (2008-ban 11,3 százalékra). Problémát jelent a munkanélküliség magas szintje. Az államháztartás hiánya a GDP 30 százaléka, a nemzetközi tartalékai meghaladják a 33 milliárd USD-t, a külső adóssága 45 milliárd USD-re tehető. 2008-ban a bruttó állóeszköz-felhalmozás a GDP 20 százalékát tette ki, a folyó fizetési mérleg hiánya 20,7 milliárd USD-t ért el.

A mezőgazdaság fontosabb terményei: kukorica, cukornád, trópusi gyümölcs, marhahús, tejtermékek, fa, bor (ez utóbbi esetében a világ 8. legnagyobb termelője). Az ipar fontosabb termékei: bányászat (világelső a platina, az arany és a króm kitermelésben), személyautó-összeszerelés, fémmegmunkálás, textilipar, vas- és acélárak, vegyi anyagok, műtrágya, hajó-javítás.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb import termékek

Dél-Afrika külkereskedelmi forgalma

		2006	2007	2008
Export	Milliárd USD	25,6	71,5	81,4
Import	Milliárd USD	59,1	76,6	87,3

Forrás: CIA The World Factbook

Fontosabb exportcikkek: arany, gyémánt, platina, egyéb ásványkincsek, gépek és berendezések. Az export főbb irányai: USA (11%), Németország (8%), Kína (7%), Hollandia (5%). Főbb importcikkek: gépek és berendezések, vegyi anyagok, kőolajtermékek, tudományos műszerek, élelmiszer. Főbb import piacok: Németország (11%), Kína (10%), Spanyolország (8%), USA (7%), Japán (6%).

Dél-Afrika négyéves tárgyalássorozat után, 1999-ben aláírta az Európai Unióval a szabad kereskedelemről, a fejlesztésről és az együttműködésről - Trade, Development and Cooperation Agreement (TDCA) - szóló megállapodást. A dokumentum a szabad kereskedelem megteremtéséhez 12 éves átmeneti időszakot, valamint a dél-afrikai fél javára aszimmetrikus rendelkezéseket fogalmaz meg és a kétoldalú áruforgalomban részt vevő termékek mintegy 90 százalékát érinti. A TDCA-t 2000-től alkalmazták, de teljes érvényű 2004-ben lett. Jelenleg folyik a TDCA átdolgozása (újabb kereskedelmi liberalizáció, majd szabad kereskedelem, a szolgáltatási szektorban és a pénzügyek terén történő együttműködés, stb.). 2007-ben Dél-Afrika teljes külkereskedelmi forgalmából az EU közel 40 százalékkal részesedett. Az EU évi 125 millió eurós támogatásban részesíti a Dél-Afrikai Köztársaságot (demokratikus intézményrendszer erősítése, szegénység enyhítése).

A DAK diverzifikálni kívánja kereskedelmi kapcsolatait elsősorban a feltörekvő gazdaságokkal (Kína, India, Brazília).

Dél-Afrika tagja a WTO-nak, aktív résztvevő a COMESA (Common Market for Eastern and Southern Africa) és a SADC (South African Development Community), valamint a South African Customs Union (SACU) regionális gazdasági tömörülésekben.

4. Tőkeáramlás, statisztika, főbb partnerek

Dél-Afrikába évente 0,5-1,0 milliárd USD működő tőke áramlik. Főbb befektetők az EU és az USA. A beérkező működő-tőke állománya közel 100 milliárd USD, míg a külföldre irányuló 57 milliárd USD. (Az EU működő tőkebefektetései állománya meghaladja a 44 milliárd eurót.)

Dél-afrikai cégek (SAB, Miller, AngloGold Ashanti, Anglo American) jelentős tőkét fektettek be Kínában, de a DAK-ban is megnövekedett a kínai, indiai és brazil érdekeltségek száma. Kína 20 százalékos részesedést vásárolt a legnagyobb dél-afrikai bankban; termékei elárasztják az országot veszélybe sodorva a DAK bizonyos iparágait (pl. textil- és ruhaipar). Az indiai Mittal csoport jelentős acél- és szénipari érdekeltséggel rendelkezik.

II. Magyarország és Dél-Afrika bilaterális kapcsolatai, külkereskedelem, tőkeáramlás

A magyar – dél-afrikai külkereskedelem áruszerkezete (Millió USD)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Összesen	394,1	285,4	16,5	17,5	377,5	267,9
Élelmiszer, ital, dohány	1,0	1,0	0,1	0,2	1,0	1,0
Nyersanyagok	0,7	0,7	0,3	0,3	0,4	0,4
Energiahordozók	0,0	0,1	0,0	-	0,0	1,0
Feldolgozott termékek	46,2	53,9	11,6	10,5	35,5	43,6
Gépek, gépi berendezések	346,1	229,7	4,5	6,8	342,5	223,1

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2008-ban (%)

	INDEX 2008/2007 (%)		MEGOSZLÁS (%)	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	72,4	107,8	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	100,0	200,0	0,4	1,1
Nyersanyagok	100,0	100,0	0,3	1,7
Energiahordozók	100,0	-	0,0	-
Feldolgozott termékek	117,1	99,1	18,9	59,0
Gépek, gépi berendezések	66,4	151,1	80,4	38,2

Forrás: KSH

Az afrikai kontinensen az elmúlt években Dél-Afrika Magyarország legfontosabb gazdasági és kereskedelmi partnere lett, Afrikába irányuló kivitelünk csaknem egyharmadát adja. Forgalmunk döntő részét multinacionális cégek bonyolítják le. Kivitelünk főbb tételei: irodagépek és adatfeldolgozó berendezések, híradástechnikai és hangrögzítő berendezések, villamos gépek, közúti járművek, bútorok és

fémtermékek. Behozatalunk főbb tételei: nemfémes ásványból készült termékek, híradástechnikai és hangrögzítő berendezések, villamos gépek és közúti járművek.

2008-ban kivitelünk a gépek és szállítóeszközök, az általános rendeltetésű ipari gépek és a híradástechnikai berendezések (döntően a NOKIA) esetében jelentősen visszaesett, míg behozatalunk esetében nőttek gép és szállítóeszköz-, irodagép-, híradástechnikai berendezés- és az általános rendeltetésű ipari gépvásárlásaink.

Kivitelünk növelésének perspektivikus területei: építőipar, egészségügy, oktatás; IKT, biotechnológia, gyógyszeripar; bútóipar; és igény van a mérnöki és orvosi szaktudásra, a mezőgazdasági és vízgazdálkodási technológiák átadására.

A két ország közötti gazdasági együttműködési megállapodást 2009. szeptember 25-én parafáltunk. Aláírására várhatóan 2009. november végén, Pretoriában kerül sor.

Az 1997-ben aláírt TÉT egyezmény keretében a magyar Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH) élénk kapcsolatban áll a DAK Tudományos és Technológiai Minisztériumával. Az Együttműködési Vegyes Bizottság soron következő ülése 2009 őszén, Budapesten esedékes, ennek keretében döntenek a 2010-11-es időszak projektjeiről.

Legnagyobb dél-afrikai befektetők Magyarországon

Cégnév	Tevékenység
South African Breweries	sörgyártás
Anglo-American	papírgyártás
Ster-Kinekor	multiplex mozi építés
G5 Infrastructure Developments	útkarbantartás
Naspers	Vatera internetes aukciós portál és kisebb szolgáltatók megvásárlása

A Dél-Afrikai Köztársaság az egyetlen olyan ország az egész afrikai kontinensen, ahonnan jelentősebb nagyságrendű, kb. 200 millió USD értékű tőkebefektetésre került sor Magyarországon. A világ második legnagyobb sörgyára, a South African Breweries a kőbányai és nagykanizsai sörgyárakat, míg az Anglo-American cég a Szolnoki és a Dunaújvárosi Papírgyárat vette meg európai érdekeltségein keresztül. A dél-afrikai fél 2008 elején kilátásba helyezte a veszteséges szolnoki gyár bezárását, amire sor is került. Dél-Afrika legnagyobb mozi vállalata, a Ster-Kinekor cég öt multiplex mozi építését tervezi Magyarországon, melyből kettő már működik Budapesten. A befektetés összértéke 8,5 millió USD. A dél-afrikai Group Five csoporthoz tartozó Infrastructure Developments Pty Ltd. magyarországi útkarbantartási tendert nyert (Magyar Intertoll Zrt.: M5 1. és 2. szakasza; Duna Intertoll Zrt. M6 1. szakasza). A Naspers vállalat 2008 októberében megvásárolta a Vatera internetes aukciós portált, valamint néhány kisebb szolgáltatót. A további érdeklődést jelzi, hogy egyre több dél-afrikai vállalat nyit regionális irodát Budapesten.

A SABmiller 2008-ban Dél-Afrikában elkezdte gyártani és forgalmazni a prémiumsörök kategóriájában a Dreher sörmárkát. Magyar részről egy vállalkozás csokoládé üzem építését tervezi Dél-Afrikában.